

„Astăzi s-a născut Cel fără-de-nceput. Lăudați și cântați și vă bucurați!”

NAȘTEREA DOMNULUI, EVENIMENT CRUCIAL ÎN ISTORIE*

Iată, numai cu câteva zile înainte de a intra în anul nou 1996, Biserica intră în marea Sărbătoare a Nașterii Domnului, de la care se împlinesc 1995 de ani. Așadar, aproape 2000 de ani de dăinuire a creștinismului. Aproape 2000 de ani de verificare a lui în istorie. A trecut în acest timp, uneori, prin perioade grele de persecuții și de interdicții, dar întotdeauna a supraviețuit. Numărul credincioșilor, în loc să scadă, în acele perioade a crescut.

Să ne amintim de primele trei veacuri de persecuții și de condamnarea a creștinilor la moarte, numai și numai pentru că se declarau creștini. Moarte prin tăierea capului. Moarte prin aruncarea în cazane cu apă sau ulei în fierbere. Moarte prin trimiterea în arene cu lei înfometaji cu care erau puși să se lupte, deși se știa că întotdeauna vor învinge leii care îi vor sfâșia. Ba chiar organizau aceste crime sălbatice ca pe niște spectacole cu public. Iar publicul îi aplauda pe lei!

Să ne amintim și de ultimii cincizeci de ani din Țara noastră. S-a încercat ateizarea poporului român prin toate mijloacele, multor categorii de cetățeni interzicându-li-se participarea la slujbe și orice contact cu Biserica și cu preoții.

Să întrebăm acum istoria: ce s-a întâmplat în veacurile de persecuții și de condamnare a credincioșilor creștini la moarte?

Un scriitor bisericesc care a trăit între anii 160—240, pe nume Tertulian, într-o carte intitulată *Apologeticum* care tratează despre apărarea și dovedirea dumnezeirii lui Iisus și a caracterului divin al învățăturii Sale, ne spune despre persecuții: **Sanguis semen cristianorum**, adică: sângele martirilor creștini a fost sămânța înmulțirii creștinilor. Exemplul martirilor i-a convins pe tot mai mulți că, religia creștină era religia cea adevărată. Efectul persecuțiilor a fost invers decât cel așteptat de persecutori.

Și în secolul nostru, în ultimii 50 de ani, persecuția împotriva creștinilor și a învățăturii creștine, interzicerea religiei în școli și în armată, și în alte servicii de stat, ca și în epoca martirilor, în loc să împuțineze credința, a făcut-o să crească. Recensământul liber din 1993 a descoperit că aproape 80% din populația României a rămas creștină și ortodoxă.

De ce? Iată de ce: pentru că învățătura creștină cea adevărată e de la Dumnezeu. Dumnezeu a apărut-o. Preoții, mănăstirile și școlile teologice au propovăduit-o fără încetare și uneori, cu riscuri. Nu putea fi ucisă, pentru că Iisus Hristos, Intemeietorul, era Dumnezeu. Pentru că Biserica nu poate fi distrusă nici de forțele iadului. De oameni cu atât mai puțin.

Acest lucru s-a dovedit lămurit în cei aproape 2000 de ani de creștinism și de multe încercări. Iisus Hristos, Cel a cărui naștere o sărbătorim astăzi, a fost permanent cu Biserica întemeiată de El. El a apărut-o. Și, cu Dumnezeu nu se poate lupta nimănui și să învingă! Au căzut răpuși toți cei care au încercat o asemenea luptă, oameni și imperii, împărați și conducători, care se credeau atotputernici. A căzut imperiul roman cu împărații și cu zeii lui. A căzut sub ochii noștri imperiul sovietic ateu și dictaturile din țările răsaritene instaurate de acest imperiu.

Au trăit fără rost, în conflicte interioare, și au murit absurd și fără speranță, toți cei care n-au înțeles că fără Dumnezeu nu se poate nimic, nimic nu se explică, nimic nu are sens. Cu Dumnezeu totul capătă răspuns. Și toate tainele din noi și din jurul nostru se lămuresc.

Un mare om de știință, savant, matematician din secolul al XVII-lea, socotea că, oricum, e mai de folos să crezi, decât să nu crezi, atunci când nici științele, nici filosofia nu dau răspunsuri convingătoare la marile întrebări pe care și le pun oamenii. Savantul acesta, Pascal, (1623—1662), făcea următorul raționament, un fel de pariuri cam negustorești, dar pentru aceasta nu mai puțin adevărat. El se și numește „Pariul lui Pascal”, adică demonstrează că, oricum, e mai bine să crezi, decât să nu crezi.

Iată-l:
1. Dacă Dumnezeu nu există și nu crezi, n-ai pierdut nimic.
2. Dacă Dumnezeu nu există și crezi, de asemenea n-ai pierdut nimic.
3. Dar dacă Dumnezeu există și crezi, ai câștigat totul.
4. Și dacă Dumnezeu există și nu crezi, ai pierdut totul. Adică ai pierdut Raiul.

Și savantul încheia: Așadar e mai folositor să crezi și să câștigi totul, decât să nu crezi.

Cine nu ajunge pe calea credinței la Dumnezeu, să-și facă măcar socoteala aceasta. Că și mintea ne-a dat-o Dumnezeu ca să ne folosim de ea!

Credinciosul trăiește liniștit. Știe. Știe de Dumnezeu, își explică prin Dumnezeu viața și tot universul. Trăiește după legi morale care îi reglementează și îi orientează viața personală și cea împreună cu semenii. Simte responsabilitate pentru familia sa și pentru marea familie alcătuită din toți oamenii. Credinciosul moare liniștit și chiar dacă cei care rămân îi plâng, toți au speranța că nu moartea are ultimul cuvânt, ci nemurirea, prelungirea vieții care nu va mai cunoaște moartea. Nemurirea înseamnă întâlnirea dincolo cu cei dragi, plecați mai devreme. Altfel, despărțirea de cei dragi, de soție, de soț, de copii, ar fi catastrofală. În speranța nemuririi, legătura cu cei care pleacă se va relua. De aceea poporul român ortodox păstrează comunicarea cu morții, se roagă pentru ei, face pomeni pentru ajutorarea lor dincolo. Legătura dintre cele două lumi e mereu vie și ea dă liniște sufletelor noastre îndurerate de orice despărțire, care, pe pământ e definitivă.

Nașterea Domnului ne-a adus această speranță. Sărbătoarea ne amintește de vizita lui Dumnezeu pe pământ. Fără această vizită, fără intruparea lui Dumnezeu, oricâte strădării ar face științele toate, și filosofia, și noi înșine, n-am ști nimic, nimic, nici despre noi, nici despre originea universului, nici despre cerul înstelat cu lumile lui, nici despre pământ, nici despre plantă, nici despre copac, nici despre pădure, nici despre pasăre, nici despre puterea

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit
al Ardealului, Crișanei și Maramureșului

* Pastorală dată la Ziua Nașterii Domnului.

O, ce veste minunată

O, ce veste minunată
Lângă Vilaim s-arată,
Cerul strălucea
Îngerii veneau
Pe-o rază curată!

Păstorilor din câmpie
Le vestește-o bucurie.
Că-ntr-un mic lăcaș
Din acel oraș
S-a născut Mesia.

Pe Fiul în al Său nume
Tatăl L-a trimis în lume,
Să se nască
Și să crească
Să ne mântuiască!

Astăzi seară-i seară mare

Astăzi seară-i seară mare
Florile dalbe!
Vesta bună să v-o dăm,
Florile dalbe!
Seara mare-a lui Crăciun,
Florile dalbe!
La mulți ani cu sănătate!
Florile dalbe!
Când s-a născut Domnul bun,
Florile dalbe!
Că-i mai bună decât toate,
Florile dalbe!
Noi umblăm și colindăm,

Păstorii cum auziră
Spre lăcașul sfânt porniră,
Unde au aflat
Pruncul luminat
Și îl preamăriră.

E Iisus Păstorul Mare,
Turmă ca El nimeni n-are.
Noi îl lăudăm
Și ne încinăm
Cu credință mare.

Florile dalbe!
Vesta bună să v-o dăm,
Florile dalbe!
La mulți ani cu sănătate!
Florile dalbe!
Că-i mai bună decât toate,
Florile dalbe!

SFÂNTUL GRIGORIE PALAMA

La Duminica Sfinților Părinți după trup ai Domnului Iisus Hristos*

(Omilia a 57-a — fragment —)

Dacă după dumnezeire neamul lui Hristos nu poate să fie înfățișat, El are însă neam după umanitate, după firea omenească, fiind descendent din oameni, El care s-a învrednicit să fie Fiul Omului și să mântuiască pe om. Această carte a neamului Său au întocmit-o doi dintre sfinții evangheliști, Matei și Luca. Evanghelistul Matei, după pericopa care s-a citit în Duminica premergătoare Crăciunului, nu a pomenit pe nici unul de dinainte de Avraam, ci coborând de la acela, a ajuns până la Iosif, căruia, după dumnezeiasca iconomie, i-a fost dată logodnică Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și care era din același neam și ținut, ca prin asta să arate că și după ea, cu nimic mai mic nu este neamul. Luca însă, începând nu de la cei de mai dinainte, ci de la cei mai apropiați, urcând de la Iosif, nu s-a oprit la Avraam, ci cuprinzând pe toți până la Adam, chiar și pe Dumnezeu L-a numărat între strămoșii după umanitate ai lui Hristos. Și aceasta pentru că, după cum socotesc eu, a vrut să arate că de la început omul nu este numai zidirea lui Dumnezeu, ci și fiu după duh, duhul acela care i-a fost dat atunci împreună cu sufletul prin suflarea de viață. I-a fost dat duhul ca și o logodnă, încât, dacă se întârea în el și păzea porunca, să poată prin el participa la unirea desăvârșită cu Dumnezeu, prin care ajungea să trăiască veșnic lui Dumnezeu, și să dobândească astfel nemurirea (Matei 1, 1—17; Luca 3, 23—38).

Acela însă, urmând sfatul cel rău al răzvrățitorului, a călcat porunca cea sfântă și s-a făcut nevrednic și a căzut din aceea logodnă, din făgăduința făcută și a întrerupt planul cel dumnezeiesc. Dar harul lui Dumnezeu fiind dat fără câință și planul Său (cu lumea) fiind nemincinos, Dumnezeu caută printre cei ce coboară după fire din acela, ca să găsească, din mulți, un vas potrivit harului și acele dumnezeiești înfieri; un vas care să slujească total volii celei sfinte a lui Dumnezeu și să fie arătat vrednic de unirea cea ipostatică a firii dumnezeiești cu firea omenească, unire care nu numai că situează sus firea omenească, ci ridică din nou prin ea tot neamul. Un astfel de vas s-a arătat copila sfântă, Fecioara Născătoare de Dumnezeu și de aceea a fost numită de arhanghelul Gavriil „plină de har”, fiind cu adevărat cea mai aleasă, vas curat și neprihănit, vrednic să încapă ipostasul teandric și să conlucreze cu El. Pe ea a rânduit-o Dumnezeu și a ales-o mai dinainte dintre toți cei din veacuri și o învrednicește harului mai mult decât pe alții și o face sfântă a sfinților și o arată a fi chiar mai înainte de nașterea sa minunată, de vreme ce a binevoit ca ea să locuiască la sfânta sfințelor de la Templu, primind-o încă de copil să aibă sălaş împreună cu El. Și o alege pe ea nu simplu dintre cei mulți, ci și dintre cei mai dinainte aleși de El, cunoscuți și minunați pentru credință, cunoștință, purtările, cuvintele și faptele lor cele iubitoare de Dumnezeu și folositoare (Luca 1, 28).

Și ați observat cum a început alegerea. Dintre copiii lui Adam, minunatul Set a fost ales de Dumnezeu, care prin cuvinoase purtări și prin cuminența sentimentelor lui, prin buna cuviință a virtuților, cu adevărat ca un cer insuflețit pe sine s-a arătat și prin aceasta a dobândit alegere, din care avea să odrăslească apoi Fecioara aceasta, ca un cer purtător al Dumnezeuului Cel mai presus de ceruri, prin care oamenii să fie chemați din nou la înfierea cea nemuritoare. Din cauza aceasta, tot neamul lui Set s-a numit „fiii lui Dumnezeu”, pentru că din neamul acesta urma să se nască Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului. Aceasta și pentru faptul că numele Set — învriere se tâlcuiește — sau mai corect spus, **sculare**, și însemnează cu adevărat Domnul, făgăduind și dăruind viață nemuritoare celor ce cred Lui (Fac. 4, 25)...

Și ca să vedeți cât de arătat se face celor înțelepți Duhul Sfânt, luați aminte cum toată Scriptura cea inspirată de Dumnezeu a scris despre Fecioara Născătoare de Dumnezeu. Căci arătând tot neamul ei, care începe de la Adam, prin Set, prin Noe, prin Avraam, prin David și Zorobabel, cu toți cei cuprinși între aceștia, a arătat cu exactitate întreg neamul, până în timpul în care s-a arătat Fecioara, Maica lui Dumnezeu. Unele din neamuri nu le mai aminteste, pe altele pomenindu-le, le lasă apoi în adânc de uitare, pome-

(Continuare în pag. a 2-a)

Traducere de
Diac. Eugen Moraru
Atena

* Traducerea s-a făcut după lucrarea: Grigoriu tou Palamă, *Apanta tã erga*, tomos XI, Tessalonic, 1986, p. 424—451.

Scoala Românească din Scheii Brașovului — 500 ani —

Cu 500 de ani în urmă, în Scheii Brașovului, școala românească îmbrăca haine de piatră, câștigându-și statutul de „școală orășenească” pentru „orașul Scheii”, atât de des pomenit în documentele timpului sub acest atribut. Nu trebuie, însă, confundată zidirea școlii cu înființarea ei, căci mărturia premergătoare acestui an ne îndăduie să apreciem începuturile școlii cu mult înainte. În acest sens, pledează o bulă papală emisă de Bonifaciu al IX-lea la 15 decembrie 1399 pentru „schismaticii” ortodocși din Schei, cu scopul de a-i converti la religia catolică. Cu siguranță că exista acea formă de învățătură a „școlii de predică”, prin care se crea un sistem educațional de rezistență ortodoxă și o dovadă în acest sens o constituie un manuscris al „Omiliarului”, recent descoperit în Scheii Brașovului și datat prin veacurile XI-XII. Încă se mai păstrează în Schei manuscrise cu caracter educațional din veacul XIV de sfârșit și început

de XV, între care „Învățăturile lui Ioan Scărarul”, „Învățăturile lui Efreem Sirul”, „Învățăturile împăratului bizantin Ioan Cantacuzino”, pe care protopopul Mihail le dăruia bisericii în condițiile în care, la 1597 reclădea în piatră școala, în baza daniei voievodului moldovean Aron. Complementar cu zidirea clădirii, existența școlii este dovedită de numărul mare al grămaticilor. Un grămatic Oprea este chemat la 1479 la curtea lui Laioță Basarab cel Bătrân, altul Radu, între anii 1480-1484 îndeplinește misiuni diplomatice la curtea lui Vlad Călugăru, care la 1495 clădea pentru prima dată școala în piatră. Între anii 1481-1484 documentele Brașovului consemnează pe grămaticul Gheorghe din Schei, pe un „grămatic de sârbie” Petru la 1492, motiv pentru care nu considerăm o surpriză că, tipărit la 1577 Psalirea, d'aconul Coresi menționează în prefață: „să fie grămaticilor de înțelegătură”. Fertilizată de o pozitivă miș-

care spirituală religioasă, urmată de aducerea tiparului coresiian de la Târgoviște, școala avea să cunoască reale avantaje. Cei doi cărturari, protopopii lane și Mihail, care traduceau cărțile diaconului Coresi și în timpul cărorora „multe cărți s-au tipărit și pe limba românească și pe limba slavonească și mult s-au nevoit acești păstori cu turma lui Hristos”, nu numai că reclădesc școala, dar o înzestrea cu cărți și dascăli, ca Oprea, Dobre și alții. Traducând Octohul în limba română la 1570, diaconul Oprea ne prezintă școala la un nivel neașteptat, având două secții de pregătire, sub forma unui curs primar și un curs superior pentru viitorii dascăli, adică pentru „ucenicii cine învăță dascălie”. Treacănd prin Ardeal, călătorul iezuit Fasching prezintă cu admirație o școală în care „Didascalorum labo: in eo totus versatur, ut legere ac scribere suam parvulorum Rem(publicam) in quibus barbatii etiam ac uxoriati etiam ac uxoriati sunt condocerant.

Eorum literae Graeco-Aegyptiis caracteribus conforma, tur...”, apreciind frecvența de către partea masculină și cea feminină și grația chirilică. Ca urmare, la 1763, prin strădania protopopului și cronicarului Radu Tempea II se ridică etajul școlii, căci multele chilii, consemnate ca sedii școlare, se dovedesc impropii.

În condițiile acestei bogate vieți școlare, patronate firesc de biserica protectoare Sf. Nicolae prin slujitorii ei, protopopul Vasile (ost grămatic al școlii) realizează prima cronică cu subiect românesc din Transilvania, propunându-și să eşaloneze evenimentele locale și transilvănene de mare interes între veacurile XIII și XVII. Pe tărâm școlar, Dimitrie Eustatievi (și el profesor al școlii), creează prima gramatică românească la 177, având să slujească învățământul în calitate sa de prim director al școlilor naționale neumite din Tran-

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. Vasile Oltean

Nașterea Domnului, eveniment crucial în istorie

(Urmare din pag. 1)

germinatoare a seminței de grâu și detrandafir, și a tuturor semințelor, nici despre culoare, nici despre mirosul ascuns în floare.

Iisus venind pe pământ ne-a spus că toate acestea și tot ce mai cade sub privirea noastră, și tot gândul ce naște în mințile noastre, și tot ce simțim inimile noastre, toate vin de la Tatăl. De la Dumnezeu. El le-a sădit în lume și în noi. Iisus ne-a adus această știință despre toate, din cer. De la autorul tuturor. De la Creator, El fiind una cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Treimea cea nedespărțită.

Iată de ce Nașterea Domnului a fost un **eveniment crucial în istorie**. Creatorul a coborât din cer și s-a destăinuit nouă, oamenilor. Adică ne-a explicat tainele. Iată de ce istoria lumii se împarte în două: până la Hristos și după Hristos. Așa numărăm anii.

Nașterea Domnului e fereastra către Dincolo, către Dumnezeu. Prin ea vedem Dincolo. Prin ea înțelegem. Prin ea aflăm cum a fost cu creația și cum va fi după ce vom pleca de aici.

Divinitatea lui Iisus se oferă în primul rând credinței. Dar nu numai credinței. Ea se oferă și capacității noastre de judecată. Iisus a făcut minuni. A vindecat ologi, orbi și a înviat morți. Și a înviat El însuși din morți. Acestea au fost fapte văzute de contemporani și transmise până la noi, din generație în generație. Aceste fapte alcătuiesc Evangheliile. Și faptele, se spune, sunt un lucru incăpățânat. Ele nu pot fi negate. Și nu au nevoie să fie argumentate, demonstrate. Ele sunt. Cei care le-au văzut, apostolii și primii martori și martirii au murit pentru ceea ce au văzut. „Nu putem să nu spunem ceea ce am văzut și am auzit”, au declarat apostolii Petru și Ioan în fața anchetatorilor (F. Ap. 4, 20). Ei au văzut „semne și minuni” incontestabile (F. Ap. 2, 22) și, mai presus de acestea, l-au văzut pe Iisus înviat după ce îl văzuseră mort pe cruce și îngropat. El zice: „La acestea noi toți suntem martori” (F. Ap. II, 32).

Cu astfel de martori și nu puțini — toți apostolii și peste cinci sute de persoane (I Cor. 15, 6) — creștinismul a trecut prin istorie aproape 2000 de ani și va rămâne viu în istorie până la sfârșitul veacurilor. Despre minuni multă lume știe: „Niciodată nu s-a văzut una ca aceasta în Israel” (Matei 9, 33).

Și-apoi, în afara minunilor, au rămas de la Iisus învățăturile. Contemporanii care-L ascultau, spuneau: „Niciodată n-a grăit un om așa ca omul acesta” (Ioan VII, 46). Aceasta pentru că Omul acesta nu era om, ci era Dumnezeu. Cine să fi putut vorbi mai bine ca Dumnezeu?

Așadar minunile, predica Sa unică, jertfa Sa pentru alții, căci El era fără păcat (Ioan VIII, 46) și înverea de toți controlată, cum fusese controlată și moartea pe cruce, toate acestea ni-L arată pe Iisus a fi fost Dumnezeu, **Dumnezeu-Fiul**. Unul din Treime. Trimisul cerului. Cel ce a adus din cer știința și cunoștința despre tot ceea ce este necesar și esențial pentru ca oamenii să știe. Despre viață. Despre moarte. Despre mijloacele mântuirii, credința dreaptă, faptele bune și ajutorul Harului dumnezeiesc. Despre pocăință și iertare. Despre nemurire și viață veșnică.

Iată de schimbătorilor noi astăzi. Sosirea din cer a marelui răspuns la toate întrebările care erau până atunci fără răspuns. Iată ceea ce trebuie să ne amintim, ca să ne întărim credința în Dumnezeu și în Evanghelia Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Acestea toate să ne stimuleze, să ne îndemne spre fapte bune. Să ne întărească răspunderea pentru felul cum ne trăim viața pe pământ și pentru pregătirea intrării noastre în viața veșnică.

Iată lucruri cu care nu se poate glumi. Iată lucruri de mare seriozitate. Pentru că toți vom muri. Știm bine: nu se face nici o excepție. Toți vom avea de dat socoteală pentru tot gândul, pentru toată fapta. Și ce bine va fi când vom auzi la Marea Judecată: „Intra întru bucuria Domnului tău” (Matei XXV, 21).

Nașterea Domnului nu face mai ascultători de Dumnezeu. Și mai buni uniți cu alții. Și mai atenți față de Biserica în care se propovăduiește Cuvântul lui Dumnezeu și în care, prin Taine, ne aflăm în comuniune cu Dumnezeu și la poarta Raiului.

Dumnezeu să ne binecuvinteze Sărbătoarea. Harul Domnului să fie peste noi toți, peste Transilvania și peste toată Țara românilor „de la Nistru până la Tisa”.

La Duminica Sfinților Părinți...

(Urmare din pag. 1)

nind îndeosebi pe ascendenții Născătoarei de Dumnezeu, ca unui care prin ei înșiși și prin cele ce au făcut, au arătat mai dinainte, în tip, pe Hristos Cel ce va fi din Fecioară.

Vedeți deci și pe Noe ca fiind preînchipuire, tip, al Celui ce avea să vină și să fie arătat din Fecioară, pentru care s-a și făcut alegerea. Căci Noe s-a arătat izbăvitor al neamului omenesc, desigur nu la modul general, ci al casei lui, care prin el a fost izbăvită, după cum și Hristos este mântuitorul neamului omenesc, dar în mod deosebit al casei Lui, adică al Bisericii, nu al celor neascultători. Numele lui Noe înseamnă **odihnă**; dar cine este cu adevărat **Odihna**, dacă nu Hristos Cel născut din Fecioară, pentru că zice: „veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi”, dându-vă libertate, odihnă și viață veșnică (Efes. 5, 23; Fac. 5, 29; Matei II, 28)...

Hristos este Cel care ne-a odihnit pe noi, Cel ce a deschis cerul și a supt acolo firea noastră și a arătat prin cuvinte și fapte urcușul spre cer și ne-a chemat spre acest urcuș. Potopul a fost preînchipuirea acestei odihne, întrucât a fost încetarea păcatului și odihnă de păcat, dar nu a fost odihnă și slobozenie a celor păcătoși.

Cu toate că și Iafet s-a arătat credincios părintelui său Noe auzit de la acesta că neamul lui Sim va fi sfânt. Din acesta se trăgea **Avraam**, care a fost ales dintre toți urmașii lui Sim pentru a fi chemat în neamul Fecioarei Născătoare de Dumnezeu și a fost numit de Dumnezeu și a primit acea mare făgăduință, că din seminția lui se vor binecuvânta toate neamurile pământului, precum zice și Pavel, că Hristos Cel născut din Fecioară este după trup „urmasul lui Avraam”. Ei vorbind de Avraam, cine ar putea să înfățișeze arătările lui Dumnezeu, semnele cele dumnezeiești și sfințele făgăduințe care au prevestit și au preînchipuit pe Născătoarea de Dumnezeu, precum și minunata ei naștere? Dar ca să continuăm cu cele ce s-au spus, căci timpul nu ne îngăduie să zăbovim mai mult, în neamul celor aleși, dintre cei născuți lui Avraam, este rânduit **Isaac**, apoi din acesta este ales **Iacob**, apoi din acesta neamul lui **Iuda**, iar din el, spița lui **Iesei** și apoi între cei născuți în acest neam, psalmistul, prorocul și împăratul **David**, despre care zice Dumnezeu că: „seminția lui va rămâne în veac și tronul lui este ca și soarele înaintea Mea și ca luna întocmită în veac și martor credincios în cer” (Gal. 3, 16; Ps. 88, 35-36)...

Zorobabel, cuprins între strămoșii Maicii Domnului s-a arătat și el a fi tip al lui Hristos și a fost învrednicit de mari cuvinte și fapte. Născut în timpul robiei, a fost apreciat de Cirus, regele mezilor (și al persilor, pentru virtutea și cunoștința sa, și învăța pe evrei și pe cei de alt neam puterea adevărului. El eliberează neamul din robie și rezidește Templul lui Dumnezeu, precum va face și Hristos, care nu rezidește însă un templu neînsușit, ci unul viu și rațional, adică firea noastră, și nu o izbăvește doar dintr-o robie sensibilă care nu dura de multă vreme, ci din robia cea înțeleptă care era demult. Și nu îi mută pe ai săi doar dintr-un loc în altul, ci de la pământ la cer.

Din neamul Născătoarei de Dumnezeu, **Zorobabel** duce spița neamului la **David** prin **Solomon**, care a moștenit împărăția, dar și prin cei născuți din **Nathan**, care aparține neamului preotesc. De aceea sunt aceste diferențe în relatarea neamului cel după trup al Domnului, la Matei și la Luca (Esdra cap. 3; Matei 1, 13; Luca 3, 28)...

Toate acestea au fost rânduieli și preînchipuiri ale unor taine mai mari, deoarece trebuia ca neamul împărătesc să se lege în feluri

La opt zile după nașterea Sa Domnul a fost tăiat împrejur, potrivit prevederilor Legii Vechiului Testament iar la patruzeci de zile a fost închinat la Templu, fiind întâmpinat de dreptul Simeon și prorocita Ana.

Nu peste mult timp a avut loc un eveniment mai puțin așteptat. Acesta este Închinarea magilor de la Răsărit, la care ne vom referi în cele ce urmează.

Vom urmări la începutul textului pericopei evanghelice: „Iar după ce Iisus s-a născut în Betleemul Iudeii în zilele regelui Irod, iată magii de la Răsărit sosiră în Ierusalim, zicând: Unde este Nou-Născutul Rege al iudeilor? Căci noi am venit ca să ne închinăm Lui. Iar regele Irod auzind acestea s-a tulburat și împreună cu el toți Ierusalimul. Și adunând pe toți arhierii și cărturarilor poporului i-a întrebat unde are să se nască Hristos. Iar ei au zis: În Betleemul Iudeii, căci așa s-a spus prin profetul: „Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nicidecum nu ești mai mic între căpeteniile lui Iuda, că din tine va ieși Conducătorul (Povătuitorul) care va paște pe poporul Meu, pe Israel”. Atunci Irod chemând pe magii s-a informat cu de-amănuntul de la ei despre timpul când li s-a arătat steaua. Și trimițându-i pe dânșii la Betleem le-a zis: Mergând, cercetați cu de-amănuntul despre Prunc, iar dacă îl veți găsi vestiți-mă și pe mine ca și eu să merg să mă închin Lui. Iar ei ascultându-l pe rege s-au dus. Și iată steaua pe care o văzuseră la Răsărit, mergea înaintea lor până ce a venit și a stat deasupra locului unde era Pruncul. Iar ei văzând steaua s-au bucurat cu bucurie foarte mare. Și intrând în casă au văzut Pruncul cu Maria, mama Lui, și căzând la pământ li s-au închinat Lui și deschizându-și vistierile lor i-au adus Lui: aur, tămăie și smirnă. Și primind încunoștințarea în vis ca să nu se întoarcă la Irod, s-au dus pe altă cale în țara lor” (Matei 2, 1-12).

Textul pericopei ridică mai multe probleme.

În primul rând el ne indică faptul că venirea magilor se petrece „în zilele lui Irod regele”. Cine era Irod?

Era fiul lui Antipater, un idumean, care i-a sprijinit pe romani în cuceririle lor din Orient. A fost ales de Senatul roman, și decretat ca „rege asociat” —

De câteva luni de zile pot fi văzuți, prin diferite localități din țară, câțiva inși cu o ținută mai insolită: poartă plete și barbă, sunt îmbrăcați într-o haină lungă albă (până la glezne), se țin cu un brâu verde, au atârnată pe piept o cruce, și peste toate acestea pun un veșmânt lung, tot de culoare albă. Poartă, de asemenea, atârnată în diagonală pe piept o traisă.

Se dau drept „pelerini creștini” și poposesc la toate confesiunile, declarând, că au drept scop „unirea tuturor bisericilor”. Intră în biserică cu multă nonșalanță, se închină la icoane, își fac cruce, primesc anafură. De îndată însă ce se începe slujba, se amestecă printre credincioși, îi abordează, primesc bani, îi trag mai la o parte pe câte unii, încep să-i catehizeze, să-i ungă cu „mir sfințit” chiar de către Dumnezeu, îi avertizează că pe lângă Iisus Hristos, Dumnezeu Tatăl mai are încă un fiu, pe Francisc Maitreya (!) care este trimis să propovăduiască în România. Acest „al doilea fiu” își face și el apariția, fiind întruniri și propovăduind noua învățătură (un sincretism religios).

Recent, cei în cauză au adăstat o vreme prin Oradea. La formula cu care este însoțit semnul crucii, îl adaugă și pe „cel de al doilea fiu al Domnului” — Francisc Maitreya.

Este vorba, în chip evident, de „lupi îmbrăcați în piel de oaie”, de inși care cuturează satele și orașele, fără a avea o îndeletnicire din care să se întrețină. Înșeală pe credincioșii neavizați, primesc danii de la aceștia și poposesc prin casele lor.

Cât despre pretinsul ideal al unității creștine pe care îl propovăduiesc, nu e în fapt decât prozelitism deghizat. Ce unitate de credință pot să urmărească atâtă vreme cât loveș în chiar esența învățării creștine care este dogma Sfintei Treimi.

Ei vin să completeze lungul sir al „evanghelizilor”, „taumaturgilor”, și al altor aventurieri care s-au abătut prin părțile noastre, după revoluție, căutând să semene confuzie, să dezbină frații, și să tulbure sufletele. Îndepărtându-se de idealul mântuirii care se lucrează întru smerenie, adevăr, ascultare și rugăciune, ei caută să-i atragă și pe alții în plasa rățacirii lor.

Înțelepciunea ne îndeamnă să nu le dăm ascultare. Credința noastră este bine temeluită pe piatra de granit a adevărului treimic. De două milenii Sfânta noastră Biserică ne ocrotește ca o mamă bună. Cum să ne lăsăm, acum la sfârșit de veac, atrași în rățacire și pierzanie?

diferite cu cel preotesc, făcând apoi să incoltească neamul cel după trup al lui Hristos — care este împărat și Arhieru în veac. Faptul că cei înfiați au aceeași soartă cu fiii naturali, iar legea primea deopotrivă pe ambii părinți, adică și pe cei adoptivi tot așa ca și pe cei după fire, rezultând din aceasta și o altă înrudire, înseamnă în mod clar că toate acestea sunt rânduieli și tip al moii înfierii după Hristos, care este înrudire și chemare după duh și după legea harului. Inșuși Domnul spune în Evanghelia: „cel ce face voia Tatălui Meu care este în ceruri, acela îmi este frate și soră și mamă” (Marcu 3, 35).

Vedeți neamul lui Hristos cel sădit nu după fire, ci după har și după legea harului? Aceasta se deosebește atât de mult de legea care s-a dat prin Moise, încât toți cei care erau numiți fiu prin ea, nu erau născuți din Dumnezeu și nici nu erau cu ceva peste firea naturală, pe când toți cei deveniți fii prin legea harului, sunt născuți de la Dumnezeu și sunt ridicăți mai presus de fire și sunt înfiați — prin credința în Hristos — lui Avraam, și devin fii ai lui, mai mult decât cei după sânge. Căci toți ceibotezați în Hristos, s-au îmbrăcat cu Hristos, cum zice și Pavel, și chiar dacă sunt după fire copii ai altora, devin fii mai presus de fire prin Hristos. Cel care biruiește firea și se întrupează fără sămânță, de la Cel de sus și din Pururea Fecioara Maria, dându-i celor ce cred în numele Lui puterea să devină fii ai lui Dumnezeu (Gal. 3, 27; Ioan 1, 12)...

ÎNCHINAREA MAGILOR

(rex socius). Străin de origine, nu se bucura de simpatia poporului iudeu, fiind considerat uzurpator al tronului lui David. Pentru a-și câștiga simpatia, restaurează din temelie Templul din Ierusalim și se căsătorește cu o fiică din vechea familie regală a Hasmoneilor. Dar toată

unei domni, rezultatul unei bătălii, etc. Unii spun că erau chiar regi ai unor popoare orientale. Chiar dacă nu erau regi încoronati, influențele lor la curțile regale erau hotărâtoare ori de câte ori apăreau nedumeriri privind soarta unei țări orientale. Astfel Sf. Scriptură ne dă mar-

numeau „fiii răsăritului”, iar magii — ne spune Evanghelia — au venit din răsărit din una sau mai multe din țările amintite.

Ce i-a determinat pe magi să vină la Ierusalim?

Apariția unei stele care i-a condus până aici. Ei sunt astrologi și pun în legătură viața oamenilor și a popoarelor cu mișcarea stelelor de pe cer. O stea mare le oferea concluzia că în poporul iudeu s-a născut un rege. De aceea, ei motivează că „au văzut steaua Lui la răsărit” și adaugă că scopul venirii lor este de a-i aduce noului rege venerația lor. S-a descoperit detalii la Sippar o tablică de lut pe care era consemnată apariția unei stele ce putea fi observată din orice parte a răsăritului”, care a durat mai multe luni, în chiar perioada Nașterii Domnului (Horia Matei, idem, ibidem).

Ce fel de stea a fost aceasta? Astronomul Iohannes Kepler a demonstrat în 1606 că steaua care i-a condus pe magi a fost o triplă conjuncție a lui Jupiter și a lui Saturn în constelația Peștilor.

O triplă conjuncție se produce la intervale de 100 de ani, pe când conjuncțiile simple au loc la aproximativ 20 de ani. Ultima triplă conjuncție a avut loc în constelația Berbecului, fiind din august 1940, până în februarie 1941. O a treia conjuncție este prezisă abia pe la 2198 Richard Henning arată că conjuncțiile simple ale lui Jupiter și Saturn au avut loc în constelația Peștilor de mai multe ori; una din ele fiind în 126 î. Hr., dar aproape invizibilă. Tripla conjuncție din constelația Peștilor s-a repetat în anul Nașterii Domnului de trei ori: la 23 mai, 3 octombrie, 4 decembrie, fiind perfect vizibile. Călătoria de la Babilon la Ierusalim durează o lună și jumătate. Datorită faptului că Betleemul era la sud de Ierusalim, în cazul unei călătorii efectuate după-amiază, steaua devenea foarte strălucitoare la apropierea amurgului și dădea într-adevăr impresia că merge înaintea lor. De fapt, Richard Henning a reconstituit articial între 1933-1937 „drumul stelelor”, planetariul din Düsseldorf, demonstrând ipoteza lui Kepler în fața a mii de vizitatori. Din nefericire însă un bom-

viața rămâne o luptă deschisă de a se menține la tron, susținând tiranic și crud orice situație sau pretendent, fie chiar imaginar.

Cine sunt magii și de unde au venit ei?

Magii erau înțelepții timpului care cu ajutorul astrologiei căutau să pătrundă destinul omeniilor, prezicând anumite evenimente ce urmau să se producă, de pildă: cum ar fi recolta, sfârșitul

turie că regele Babiloniei îi consulta pe magi întotdeauna când lua o hotărâre privind soarta imperiului. De fapt s-a și descoperit că la Sippar lângă vechiul Babilon exista chiar o școală de astronomie (Horia Matei, Enigmele Terrei, vol. II, București, 1983, pp. 122-124). Dar nu numai Babilonia avea magi, ci mai multe din țările Imperiului Roman și mai ales Persia, Caldeea, Media, Etiopia. Arabii se chiar

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. Prof. Sorin Cosma

Prozelitism în fața Sfințelor Altare

De câteva luni de zile pot fi văzuți, prin diferite localități din țară, câțiva inși cu o ținută mai insolită: poartă plete și barbă, sunt îmbrăcați într-o haină lungă albă (până la glezne), se țin cu un brâu verde, au atârnată pe piept o cruce, și peste toate acestea pun un veșmânt lung, tot de culoare albă. Poartă, de asemenea, atârnată în diagonală pe piept o traisă.

Se dau drept „pelerini creștini” și poposesc la toate confesiunile, declarând, că au drept scop „unirea tuturor bisericilor”. Intră în biserică cu multă nonșalanță, se închină la icoane, își fac cruce, primesc anafură. De îndată însă ce se începe slujba, se amestecă printre credincioși, îi abordează, primesc bani, îi trag mai la o parte pe câte unii, încep să-i catehizeze, să-i ungă cu „mir sfințit” chiar de către Dumnezeu, îi avertizează că pe lângă Iisus Hristos, Dumnezeu Tatăl mai are încă un fiu, pe Francisc Maitreya (!) care este trimis să propovăduiască în România. Acest „al doilea fiu” își face și el apariția, fiind întruniri și propovăduind noua învățătură (un sincretism religios).

Recent, cei în cauză au adăstat o vreme prin Oradea. La formula cu care este însoțit semnul crucii, îl adaugă și pe „cel de al doilea fiu al Domnului” — Francisc Maitreya.

Este vorba, în chip evident, de „lupi îmbrăcați în piel de oaie”, de inși care cuturează satele și orașele, fără a avea o îndeletnicire din care să se întrețină. Înșeală pe credincioșii neavizați, primesc danii de la aceștia și poposesc prin casele lor.

Cât despre pretinsul ideal al unității creștine pe care îl propovăduiesc, nu e în fapt decât prozelitism deghizat. Ce unitate de credință pot să urmărească atâtă vreme cât loveș în chiar esența învățării creștine care este dogma Sfintei Treimi.

Ei vin să completeze lungul sir al „evanghelizilor”, „taumaturgilor”, și al altor aventurieri care s-au abătut prin părțile noastre, după revoluție, căutând să semene confuzie, să dezbină frații, și să tulbure sufletele. Îndepărtându-se de idealul mântuirii care se lucrează întru smerenie, adevăr, ascultare și rugăciune, ei caută să-i atragă și pe alții în plasa rățacirii lor.

Înțelepciunea ne îndeamnă să nu le dăm ascultare. Credința noastră este bine temeluită pe piatra de granit a adevărului treimic. De două milenii Sfânta noastră Biserică ne ocrotește ca o mamă bună. Cum să ne lăsăm, acum la sfârșit de veac, atrași în rățacire și pierzanie?

diferite cu cel preotesc, făcând apoi să incoltească neamul cel după trup al lui Hristos — care este împărat și Arhieru în veac. Faptul că cei înfiați au aceeași soartă cu fiii naturali, iar legea primea deopotrivă pe ambii părinți, adică și pe cei adoptivi tot așa ca și pe cei după fire, rezultând din aceasta și o altă înrudire, înseamnă în mod clar că toate acestea sunt rânduieli și tip al moii înfierii după Hristos, care este înrudire și chemare după duh și după legea harului. Inșuși Domnul spune în Evanghelia: „cel ce face voia Tatălui Meu care este în ceruri, acela îmi este frate și soră și mamă” (Marcu 3, 35).

Vedeți neamul lui Hristos cel sădit nu după fire, ci după har și după legea harului? Aceasta se deosebește atât de mult de legea care s-a dat prin Moise, încât toți cei care erau numiți fiu prin ea, nu erau născuți din Dumnezeu și nici nu erau cu ceva peste firea naturală, pe când toți cei deveniți fii prin legea harului, sunt născuți de la Dumnezeu și sunt ridicăți mai presus de fire și sunt înfiați — prin credința în Hristos — lui Avraam, și devin fii ai lui, mai mult decât cei după sânge. Căci toți ceibotezați în Hristos, s-au îmbrăcat cu Hristos, cum zice și Pavel, și chiar dacă sunt după fire copii ai altora, devin fii mai presus de fire prin Hristos. Cel care biruiește firea și se întrupează fără sămânță, de la Cel de sus și din Pururea Fecioara Maria, dându-i celor ce cred în numele Lui puterea să devină fii ai lui Dumnezeu (Gal. 3, 27; Ioan 1, 12)...

Un convoi al morții de la Midia la Aiud

La 19 iulie 1953, s-a închis canalul Dunăre — Marea Neagră. Un capitol funebru, de jale și de lanțuri! Îl înghițise iadul pe Stalin, care comandase acest canal, cu intenția de a ne lua toate gurile Dunării. N-a fost să fie.

În dimineața aceea, n-a mai sunat blestemata de talangă la orele patru și jumătate. Toți ne-am m. rat. Nici o comunicare oficială, doar bucătării ne-au șoptit la ureche și nu știam, să ne bucurăm, că nu mai silinciu sau să ne intristăm, că nu știm spre ce meleguri vom apuca. Pe tot traseul canalului, de la Midia la Cernavodă, erau 53 de mii de deținuți de toate categoriile. Dacă mai trăia Stalin un cinci-an, nu ne mai întorceam la vetrele noastre. Acolo, îngrășam toți pământul Dobrogei.

A 2-a zi, a și început toaleta pregătirilor de drum. A sosit colonelul Albon, figură sinistrală în MAI, fost frizer și rău ca un diavol, tipa și împărtea ordine sergenților. Cea dintâi verchezie, la ușa barăcii, a doua, în mijlocul curții și a treia, la ușa vagonului, ne-au controlat și în părțile cele mai întime. Toate acestea ne sugerau gânduri negre, de deportare spre alte zări îndepărtate și mai serele. S-a făcut o selecție, au rămas cei bătrâni și cei cu pedepse administrative, ne-au selectat și pe noi cei condamnați, de la 8 ani, temnița grea, până la 25 de ani, muncă silnică, toți între 40-50 de ani, numai buni de lucru și munci silnice. În total numărați 1500 de oameni. Alte gânduri și mai negre.

Chiar de aceea l-am intitulat „convoiul morții”, că așa cum se munccea la canal și în alte colonii ale morții, ne puteau topi și alte „șantieri și «siberii» ale morții”, „înspre soare-răsare”. Oamenii erau stăpâniți de gânduri din ce în ce mai funeste, convingi că ne împachetează pentru „impărăția” lui Stalin. Eu aveam o intuiție a lucrurilor și a evenimentelor și le spuneam:

— Fraților, la ora aceasta, nu avem ce căuta în URSS. S-a dus Stalin și lumea este îndreptată cu privirile spre Kremlin, așteptând o cărmuire spre civilizație!

Dar era greu să-i convingi, ei o țineau într-una:

— Părinte, ne duc în Rusia.

(Continuare în pag. a 3-a)

Preot Bărdaș Ioan — fost deținut politic —

Școala Românească din Schei...

(Urmare din pag. 1)

silvania, cu sediul la Sibiu. Activitatea sa este continuată tot de un șcheian, în persoana protopopului Radu Tempea V, care, de pe pozițiile Școlii Ardelene iluminate realizează o nouă gramatică românească la 1797. Bunicul său, Radu Tempea II, tot în Schei, continuă pe Vasile cronica, realizând o nouă cronică, care înglobează datele înaintașului său, completându-o fericit prin valoroase date. Asistăm în această perioadă a iluminismului transilvănean la o adevărată trăire culturală impusă prin familiile de cărturari: Grid, Tempea, Duma, Hoban și Baran. Doar circumstanțele de spațiu ne „interzic” prezențarea în extenso. Amintim primul parimiar scris în Schei de mai puțin copist, tipărirea primului calendar-almanah prin dascălul școlii, Petcu Soanu, a primului manual de Psaltichie al lui Ioan Duma din Schei și a numeroaselor traduceri din greacă, slavă și latină ale fratelui său, Radu Duma, încât tot ve-

cul XVIII este inundat de valori de referință în plan cultural. Nu putem omite amintirea prezenței aici a marelui scriitor Anton Pann, a poetului iluminist Ioan Barac, prin care se pun bazele „școlii normalicești”, începând cu anul 1801, prin care se fac pași mărunți spre un învățământ gimnazial.

Până la înființarea gimnaziului „Andrei Șaguna” cu concursul celor două biserici brașovene, Sf. Nicolae din Șchei și Sf. Treime din Cetate, școala din Schei alimenta toate posibilitățile de învățatură ale românilor din Țara Bârsei și împrejurimi.

După 1835, când se înființează școala comercială, grație mento-ului ei, George Barțiu și mai ales după 1851, când se deschid larg porțile gimnaziului amintit, școala din Schei rămâne în umbra acestora, adăpostind, însă, prin slujitorii bisericilor, un bogat tezaur de carte și documente, care au permis azi realizarea Complexului Muzeal din Schei Brașovului.

Nașterea trupeză a Domnului Iisus Hristos, din Sf. Fecioară Maria, măcheară piatra de hotar în istoria lumii și, în sens spiritual, acest eveniment, această taină, se repetă în fiecare an în viața lumii, iar celor care cred că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu îi se dă din plinătatea Lui har peste har și puterea ca să se facă fiii ai lui Dumnezeu (Ioan 1, 12—16).

Având în vedere importanța actului istoric în sine, în sfințele Evanghelii ni se dezvăluie anumite date și îndicații orientative, de timp și de spațiu, cu privire la Nașterea Domnului IISUS HRISTOS — MESIA — cel mult așteptat: domnia împăratului roman Augustus, proconsulatul lui Quirinius în Siria, timpul de pace în imperiu, recensământul populației din acel timp (Luca 2, 1—3); steaua majilor, ucideea pruncilor, moartea lui Irod cel Mare la 754 a.u.c. (de la fondarea Romei) etc. (Matei cap. 2).

În timpul acestui recensământ din imperiul roman, care se spune că a avut loc pe la anul 748 de la fondarea Romei, s-a suit și Iosif din Galileia, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numește Be leem, pentru că el era din casa și din neamul lui David, ca să se înscrie (la recensământ) împreună cu Maria, cea logodită cu el, care purta în pântece de la Duhul Sfânt (Matei 1, 18—25; Luca 2, 5). Dar pe când erau ei acolo, s-au împlinit zilele ca ea să nască. Și a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, și L-au înfășat și L-au culcat în iesle, căci nu mai era loc, pentru ei, în casa de oaspeți. Iar în tinutul acela erau păstori, stând pe câmp și făcând de strață noaptea împrejurul turmei lor. Și iată îngerul Domnului a stătut lângă ei și sava Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare. Dar îngerul le-a zis: Nu vă temeți, căci iată vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul: azi vi s-a născut Mântuitor, care este Hristos Domnul, în cetatea lui David (Betleem). Și acesta va fi semnul: Vei găsi un prunc înfășat, culcat în iesle. Și deodată s-a văzut, împreună cu îngerul, multe de oaste cerească, lăudând pe Dumnezeu și zicând: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, întru oameni bunăvoire. Iar după ce îngerii au plecat de la ei, la cer, păstorii vorbeau unii către alții: Să mergem dar până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut. Și grăbindu-se,

MEMENTO BETLEHEM!

au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Pruncul Iisus culcat în iesle. Și văzându-L, au vestit cu vântul grăit lor despre acest Copil. Și toți câți auzeau se mirau de cele spuse lor de către păstori (Luca 2, 1—18). Fînd convinși de acest adevăr fundamental, descoperit oamni-

lor de Dumnezeu, marele apostol Pavel încredința la rândul său pe discipolii săi spunând: „Cu adevărat mare este taina credinței (creștinătății): Dumnezeu s-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovădit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat

întru slavă” (1 Tim. 3, 16). Iisus Hristos, născut trupeză în Betleemul Iudeii, fiind împăciuito-ul căruia se vor supune popoarele (Facere 49, 10); fiind Steaua care va călăuzi destinele tuturor și prin care poporul (c estin) își va arăta puterea (Numeri 24, 17—18). — Insuși numele, pe

Grăciun reiese clar că Iisus n-a fost numai om, ci și Dumnezeu în una și aceeași persoană, în unul și același timp. Ca a fost om adevărat, la fel ca și noi, ne-o dovedesc cu prisosință nașterea Sa din Fecioară și creșterea în casa părintească. De asemenea, trebuința de hrană, de îmbrăcăminte, de odihnă, pe care a simțit-o ca orice om: bucuria, înfrîstarea, durerea și amărăciunea fizică și morală, chinurile și moartea pe cruce — toate acestea ne vorbesc despre firea Sa umană. În schimb, finețea, cugețării și a simțirii Sale, sublimitatea caracterului, bunătatea, blândetea, smerenia Sa, fără egal, ni-L arată ca om fără de păcat, desăvârșit ideal, ca prototipul moral al umanității, ca intruchiparea cea mai înaltă a tuturor virtuților, ca cel mai mare sfânt. Iar m nunile Sale asupra întregii făpturi, și, îndeosebi, învierea Sa din morți, și înălțarea cu trupul la cer, ne vorbesc că Pruncul născut de Maria-Fecioară în Betleem, Care S-a desțertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfășurare a lăndu-se ca un om, este Mesia cel așteptat, de o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut (Filipeni 2, 5—11).

Știm de fapt că, încă cu multe sute de ani înainte, marele profet Isaia prevestise poporului ales și lumii în general că „Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel” (Cap. 7, 17) care se tâlmăcește cu noi este Dumnezeu.

Având pe Dumnezeu cu noi, înțelegem mai lesne de ce odată cu Sărbătoarea Nașterii Domnului Iisus în fiecare casă de creștin strălucește astăzi o rază de lumină din harul revărsat în lume odată cu întruparea Sa. În fiecare suflet conștient de însemnătatea actului istoric în cauză se cade să răsune acum, și mereu, acel ecou al glasului Domnului Hristos, prin care ne spune că Fiul Omului a venit ca o lumină în lume, „ca tot cel ce crede în El să nu rămână în întuneric...” (Ioan 12, 46), ci să aibă viața veșnică.

Anive sând deci în aceste zile mari eliberarea întregii lumi din robia păcatului, prin Nașterea lui Hristos, și eliberarea noastră din robia diktaturii prin sacrificiul neprecupețit al fiilor Poporului Român, atât de dornic de pace și armonie între toți oamenii, veniți să ne bucurăm și să apărăm aceste sînte cuceriri, slujind cu devotament lui Dumnezeu și oamenilor.

Arhim. Dr. Chesarie Gheorghescu

IN MEMORIAM

Întâlnire cu NICOLAE IORGA

Nicolae Iorga a fost omul multor posibilități. Aș zice că era, oarecum, oriunde acasă. Mă refer doar la primăvara anului 1929, când Nicolae Iorga își anunșase participarea la congresul pro-esorilor de istorie convocat la Sibiu. El și-a exprimat însă dorința să nu se facă nici o publicitate venirii sale. Să fie așteptat doar la gară de un singur delegat, care să-l conducă la sala de conferințe. Mitropolitul Ardealului Dr. Nicolae Bălan, care nu era omul supus planurilor crite de alții, a trimis în întâmpinarea savantului, pe lângă mulți alții și pe profesorul de la Institutul teologic Dr. Aurel Crăciunescu, de origine bănățean, din Satchinez.

Era ziua de 11 iunie. Îmi mîntuiesm devreme orele la Institut și traversând Piața centrală spre casă, îl întâlnii pe profesorul Crăciunescu, care îmi strigă din mașină: „Bine că te văd. Sunt delegat de mitropolit să-l întâmpin pe dl. Iorga și să-l poftesc a-i fi oaspe. Vino cu mine și ai ocazia să-l cunoști pe marele și genialul istoric”. Ajuși la gară ne-am prezentat sefului, care ne-a indicat locul unde va opri vagonul ce avea să aducă pe savant. Sibiu nu s-a conformat însă dorinței lui Nicolae Iorga, de a fi primit în mod discret. Pe peron era o avalanșă de lume, elevi, studenți, reprezentanți ai instituțiilor, militari, civili, chiar și două orchestre. Iată-l pe Iorga! Parcă-l văd aievea: avea o constituție fizică perfect organizată, înalt, cu două capete deasupra celorlalți, cu barbă stufoasă peste piept, ochi mari, din care scăpăra înțelepciune, capul îl ținea ușor înclinat spre stînga, purta o pălărie neagră și

mare cât o umbrelă, îmbrăcat în haine de culoare închisă, avea guler alb scrobrit. Un lanț lung, de aur, făcea legătura între cele două buzunare ale vestonului. Privea cu multă insistență și-n dreapta și-n stînga ca și când ar fi voit să cuprindă întreg universul. După binevenirile rostite, profesorul Crăciunescu adresându-i-se îi spuse: „În numele I.P.S. Mitropolit Vă zic bine ați venit și Vă roagă să fiți oaspele dănsului... îmi dați voie să vă prezint pe cel mai tânăr coleg al nostru”. Apoi Iorga întinzându-mi mîna a spus doar: „fie”...

În sala de conferințe era o îngrămădire de lume. Nicolae Iorga a fost salutat de profesorul de istorie Ion Popa, de episcopul sas, Teutsch, el însuși istoric, de generalul Mihăiescu, de preotul iudeului, de primarul orașului Dr. I. Goritz, de Dr. Preda, reprezentantul Astrei, de prof. S. Teșosu, inspector școlar.

Apoi Iorga a început a grăi. Parcă era un călăreț luat la întrecere cu niște pedestri. Iorga alerga, alerga, iar ceilalți se distanțau din ce în ce mai mult. Savant, istoric, publicist, orator, poet, dramaturg, memorialist, uriaș al culturii, și ce nu era? Într-adevăr Nicolae Iorga a deșteptat în cugetul admiratorilor săi pe omul cu capacitatea de a însuma toate posibilitățile la un grad superlativ.

Acum la 55 de ani, de la plecarea lui dramatică din lumea aceasta, am vrea să dăm și noi expresie sentimentelor noastre de grațitudine, de înalt respect și de admirație pentru geniul pe care Dumnezeu l-a dăruit neamului nostru.

Pr. prof. dr. N. Neaga

Monumentul de la Mănăstirea Brâncoveanu al eroilor rezistenței anticomuniste*

Ne-am adunat în această zi de toamnă ca o salcie plângătoare, sub creștele înalte până la cer ale Carpaților Meridionali, în acest loc de închinare, sub Fereastră Mare, la Mănăstirea „Brâncoveanu” din Sămbăta de Sus, Făgăraș, spre a ne aduce aminte de cei care au plătit cu viața rezistența față de instalarea comunismului în România, îndată după al II-lea război mondial, îndeosebi aici, în zona Munților Făgăraș.

Vârsta mă arată a fi fost eu însumi tânăr contemporan cu martirii al căror nume e înscris pe această cruce, albă ca și sufletul lor, cruce ridicată în memoria lor de către luptătorii supraviețuitori.

Aș vrea, de la început, să spun un cuvânt de apreciere pentru cei care au înălțat această cruce de marmură, în memoria celor căzuți dintre dânsii. Monumentul acesta are aici și o mică istorie. Acum un an sau doi s-au prezentat la mine doi domni, foști ei înșiși în Rezistență, dintre care unul era dl. Ion Gavrilă Ogoranu, comandant al unui grup de luptători din Munții Făgărașilor, inițiatorul sărbătorii de astăzi.

Dl. Ogoranu, a fost condamnat la moarte în contumacie, dar nu s-a lăsat prins timp de 30 de ani, precum citim pe coperta a II-a a volumului II al cărții sale *Brazii se frîng, dar nu se îndoiesc* (Timișoara, 1995).

Dl. Ogoranu și insoțitorul său mi-au propus să se ridice un monument aici la Sămbăta pentru cei căzuți. Am fost de acord cu ideea și cu locul, dar nu și cu planul monumentului și, mai ales, n-am fost de acord cu materialul din care urma să fie făcut, adică din ciment. I-am rugat să nu-l facă din ciment.

O vreme nu i-am mai văzut și am crezut că s-au supărat pe mine. Și iată că, acum în toamna aceasta, numai cu puțin timp în urmă, am fost chemat să văd această cruce. Cred că toți sunteți de acord că ceea ce s-a făcut acum, e altceva decât un monument din ciment. Acesta e adevărat frumos. E pe măsura frumuseții su letesi a jertfei și a eroismului martirilor pe care îi înveșnicește. Îl felicit pe dl. Ogoranu și pe cei care l-au ajutat.

Personal n-am fost în Rezistența din munți dar, printre cei care s-au ascuns șase ani de zile cu o condamnare în lipsă (1948—1954) și-apoi printre cei care au cunoscut Jilava, rotonda închisorii din Galați, Văcăreștii și subsolurile Securității, am fost. I-am avut drept colegi de celulă pe dl. Corneliu Coposu, pe diplomatul Camil Demetrescu, pe generalul Mihail, fost Șef al Marelui Stat Major, pe Emil Hăteganu, ultimul Președinte al Partidului Național Țărănesc, pe profesorul C. Moțas, pe gen. Moculșchi, pe arhitectul Ștefan Bals, pe ministrul Ovidiu Vlădescu, pe un prinț Nicolae Mavrocordat, cu care am învățat limba engleză, pe un prinț Sturza care locu a în București pe strada Frumoasă, pe Richard Wurbrand, și pe mulți alții, al căror pomelnic ar fi nesfârșit. Cu tot cu munca forțată într-o fabrică am adunat și eu 17 ani de „universitate” sub regimul comunist, cum erau numite închisorile. În Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române mai este un ierarh „fost deținut politic” I.P.S. Bartolomeu Anania, arhiepiscopul Clujului, Vadului și Feleacului.

Serbările aniversare din zilele acestea de împlinire a 110 ani de la dobândirea autocalfeii Bisericii Ortodoxe Române și 70 de ani de la întemeierea Patriarhiei Române, cu participarea tuturor capilor Bisericii Ortodoxe din lume, în frunte cu Patriarhul ecumenic c Bartolomeu I al Constantinopolului, l-au reținut pe I.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu Anania în capitală. Eu am reușit să „evadez” aseară, ca să fim împreună astăzi aici.

Cer iertare pentru aceste scurte note, cu câteva elemente autobiografice, dar, noi toți, condamnații, multă vreme a trebuit să ne ascundem biografia, așa că, sper că la câteva minute de mărturisire, acum, în libertate, ne-am câștigat dreptul, eu în cei 17 ani de care v-am povestit, și noi toți în cei 45 de ani de ascundere în suflete, pe care toți i-am trăit. Dacă cineva mă judecă pentru aceste câteva minute, le retrag!

Cuvintele „le retrag”, îmi aduc aminte de o întâmplare: La procesul meu, la Tribunalul militar din București, la un moment dat am început să acuz magistratii că mă țin în închisoare fără capete de acuzare dovedite. Magistratul care prezida m-a întrerupt și m-a amenințat: „Acuzat, dacă nu încetezi imediat, te pot condamna pe loc la patru ani pentru insultă la adresa Tribunalului”. Avocații mei incremeniseră. M-au felicitat abia când ne-am întîlnit, tîrziu, după eliberare, pentru prezența de spirit pe care am dovedit-o după amenințarea magistratului. Am spus: „Domnule președinte, n-am intenționat să insult Tribunalul. Am spus doar ceea ce e adevărat. Dar dacă DV. considerați că ceea ce am spus e o insultă, o retrag”.

(Continuate în pag. a 4-a)

Dr. ANTONIE PLĂMADEALĂ
Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului

* Cuvînt de pomenire a luptătorilor martiri din Munții Făgărașilor împotriva comunismului — mănăstirea „Brâncoveanu”, 29 oct. 1995.

Închinarea Magilor

(Urmate din pag. a 2-a)

bardament aerian a transformat, în al doilea război mondial, acest planetar în într-un morman de ruine (Horia Matei, idem, ibidem).

Cum i-a întâmpinat Irod pe magii?

Evanghelia ne spune că la început s-a tulburat și odată cu el tot Ierusalimul. De ce s-a tulburat tot Ierusalimul? Fiindcă toți cunoșteau mânia și cruzimea lui Irod și și-au dat seama din mai multe situații anterioare că aceasta se va revărsa asupra copiiiilor lor. Cum a procedat Irod la început? El „adună pe toți arhierii și cărturarii” la un sfat comun. Arhierul era supremul preot și provenea din neamul lui Aaron. La început era ales pe viață, apoi a devenit la discreția celor puternici. Numai Irod depune și instituie în cursul domniei sale opt arhierii. Dar chiar dacă erau depuși, arhierii rămăneau membrii ai sinedrului. De aceea el a chemat pe arhierii. Cărturarii se ocupau cu studiul legii mozaice. El se mai numeau și „învățători ai legii”, sau „legiuitori”. Bucurându-se de trece-re în popor unii erau chiar membrii sinedrului. Irod primește de la arhierii și cărturarii răspunsul că, potrivit proorocilor, Mesia se va naște în Betleem și va i „Domn în Israel”. Tulburat de cele auzite el la atitudine vicleană față de magii, îndemnându-i să caute Pruncul și dacă îl vor afla să-i dea și lui de știre ca să i se închine și el. El le spune magilor „să cerceteze cu deamănuntul”, ceea ce înseamnă că trebuiau să cunoască cu exactitate locul, strada, casa, familia, numele părinților și al copilului. Aceasta înseamnă că ceea ce nu se mai putea afla de la arhierii și cărturarii, Irod voia să cunoască prin viclenie și fățarnicie de la magii.

Cum găsesc magii pruncul și ce daruri îi oferă?

Plecând de la Irod magilor le apare din nou steaua, care li conduce până la casa unde se afla Pruncul cu mama lui, Sfântul Evanghelist Luca ne-a arătat că Pruncul s-a născut în stațul unei peșteri, iar noi aflăm acum de la Evanghelistul Matei că magii l-au găsit în casă. Este cum-

care îl poartă El: de Iisus, de Hristos și de Mesia, arată că El este Mântuitorul lumii. Iisus însemnează pe evreiește „Mântuitor” (salvator); Hristos — pe grecește — Uns iar Mesia — pe evreiește „Răscumppător”.

Din Sfânta Carte și din binecuvântatele noastre colinde de

Un convoi al morții de la Midia la Aiud

(Urmate din pag. a 2-a)

Cel ce regiza tot convoiul, era col. Alban. Cu ochii în zece, nu scăpa nimic. Se spune că partidul își recruta oamenii, cu predilecție dintre frizeri, ospătari și șoferi care erau în contact mai mult cu oamenii, aveau „psihologia mulțimii”, ziceau ei.

Linia ferată era chiar pe malul mării, valurile băteau până în roțile vagonului. Era o garnitură de aproape 40 de vagoane (bou vagon). În fiecare vagon intrau 40 de oameni, fiecare cu bocceluța lui în spate. Ferestruicile vagonului erau acoperite cu sarmă ghimpată. În vagon erau două hârdae, unul cu apă și altul pentru celelalte. Toate arătau drum lung.

Aceasta era în limbaj comunist spus, o „garnitură MAI”, cu o locomotivă în față și alta în spate, cu cei 1 500 de prizonieri politici. Tot la al șaselea vagon, era unul cu securiști, cu ușile larg deschise, cu o mitralieră în poziție de tragere. Le vedeam toate la cotitură. Putea să fie un „convoi al morții”, după pregătirile făcute și totodată „un tren fantomă”, pentru că nu oprea nicăieri, numai la schimbarea locomotivelor și trecea cu o viteză nebună. Prin gări, nu se vedea tipenie de om, totul era păzit de forțe MAI iar seful de gară, cu paleta verde-roșu, ne dădea drum liber. Nimeni nu trebuia să vadă un tren cu „dusmani ai poporului”!

Când am plecat din Midia, în vagon s-a făcut o liniște de mormant, toți patruzeci de oameni parcă așteptau „o mână de sus”, să ne îndrepte căările. Eu eram singurul preot, parcă așa s-a rânduit, fără voia stăpânului”. Un șvab, de pe lângă Arad — unul Demele — zice cu o voce rugătoare și hotărâtă: — Părinte, să ne rugăm!

Nu știu câtă evlavie și convingere religioasă avea șvabul, cred, mai mult, că era copleșit de moment și atăția conaționalii de ai lui, nu s-au mai întors la casele lor din îndepărtata Rusie. Ca la o comandă, de undeva, toți patruzeci au căzut în genunchi, vagonul s-a transformat într-o capelă imaginară și eu copleșit de moment, am rostit o rugăciune cum n-am spus niciodată în activitatea mea de preot. Mă duceau gândurile departe, la viața noastră cea de toate zilele, cu păcatele noastre, ne rugam și Dumnezeu ne asculta după îndelunga Lui milostivire dar această rugăciune doream din toată ființa noastră, să ajungă la tronul Celui Prea Înalt. Zece minute ne-am rugat și liniștea continua în vagon, se prelungea parcă spre alte zări. Eu am întrerupt liniștea: — Fraților, când trecem Dunărea la Cernavodă, ne lămurim încotro o luăm!

Am spus acestea să-i mai insufleteșc și să le mai alung gândurile cele negre.

Când am ajuns la Cernavodă, era seară, am urmărit ploiești și am ajuns la Urziceni — nod de cale ferată — și apoi spre Ploiești. Parcă s-a coborât un Arhanghel din cer peste noi. Toți își făceau semnul Crucii, se închinau și mulțumeau lui Dumnezeu — în gând și cu cuvinte. Grupuri, grupuri se încingeau la vorbă, aprinzând câte o țigară.

„Trenul fantomă” nu s-a oprit până în Ploiești, unde am stat toată noaptea cu noi cumva să ne oprească din drum niscaiva „voinicii din Zodia Săgetătorului”!

Convoitul a pornit și am ajuns în munții noștri dragi, le-am dat binețe „Omului” și „Caraimanului”, să-și aducă aminte de noi, că sunt mai aproape de Cer. Am trecut prin Sinaia și Predeal, ne uitam printre gorunii și fagiile cei falnici, doar, doar, se vor ivi, Făt Frumos cu ortaci lui nădrăvani, Sărmă Plată și S Râmbă Lemne, să ne întoarcă din drum la vetrele noastre dragi. Nu s-au arătat și ne-am molcomit zicând: cunosce ei soroacele și vremurile și vor veni.

Ne-am oprit în Brașov. Numai cefeștiștii se uitau la noi și unii dintre noi le-au aruncat niște bilețele prin sarmă ghimpată și cefeștiștii le-au cules și poate au ajuns la familiile noastre, să știe prin ce temnițe trag ai lor cei dragi.

Spre seară, am ajuns la Aiud, cetatea cu porți ferecate și ferestre zăbrelete, unde intrați și nu mai știați zilele și anii când vei ieși.

Monumentul de la Mănăstirea Brâncoveanu al eroilor rezistenței anticomuniste

(Urmare din pag. a 3-a)

Ofițerul magistrat a mai încercat să mă amenințe numindu-mi câteva articole de lege. I-am ripostat făcând-o eu pe supăratul: „Domnule președinte, cred că am fost clar: dacă considerați insultă ceea ce am spus, o retrag. Nu înțeleg de ce insistați”. În sală, cei câțiva asistenți la proces își leneau răsufletul. Printre aceștia, în afară de părintii și frații mei, era și Părintele Daniil Tudor, starețul de la Râu — scriitorul Sandu Tudor, nașul meu de călugărie — mai apoi închis și el și mort martir la Aiud, cu mormântul până azi necunoscut!

Indemnului era ca, la proces, să te porți cu Tribunalul cu supunere, să recunoști totul și să ceri clemență! Era sfatul securiștilor care făceau anchetele!

Cele despre ierarhii care au trecut prin Inchisoriile comuniste, vi le-am spus și pentru că e posibil ca mulți dintre Dv. să nu le știe, tot așa cum probabil mulți nu vor fi știind de sutele, dacă nu miile de preoți ortodocși și uniți și de studenți teologi care au trecut prin închisorile comuniste. M-am bucurat să aud că în lunga listă alcătuită de Dl. Ogoranu, conținând sute de rezistenți de prin satele Transilvaniei, din fiecare localitate nu lipsesc preoții, cu numele lor, ca sprijinitori ai Rezistenței.

Doamnelor și domnilor, am venit aici să ne amintim de cei care au murit pentru libertatea și onoarea Țării, atunci când o amenința comunismul ateu internaționalist.

În fața acestora să ne plecăm frunțile și genunchii.

Să le arătăm prețuirea și recunoștința noastră, prețuirea și recunoștința Țării. Căci, iată, jertfa lor de atunci, unită cu cea a martirilor din decembrie 1989, și a tuturor celor ce au suferit sub toate formele vreme de o jumătate de veac, a binemeritat în fața lui Dumnezeu. El ne-a dăruit în cele din urmă eliberarea, libertatea, și ne-a restaurat demnitatea. Martirii toți, cei înscrisi și cei ce n-au avut loc pe această cruce, ne dau dreptul să ridicăm frunțile sus, să începem reconstruirea sufletului neamului nostru românesc.

A rânduit Dumnezeu ca, această cruce comemorativă monumentală, să se ridice aici, la poalele Carpaților intra-transilvani, în această mănăstire zidită de martirul domnitor Constantin Brâncoveanu, decapitat în 1714, la Constantinopol, împreună cu 4 fii ai săi, astăzi trecuți toți în rândul sfinților, împreună și cu unul din ginerii săi, Ianache. Ca să cinștim memoria domnitorului și a familiei lui, i-am refăcut din temelie incinta mănăstirii din jurul bisericiuței brâncovenești, făcând mănăstirea să semene astăzi cu un chivot dantelat, cu o năframă albă, immaculată, pe capul unei sfinte.

Sufletele martirilor din munți, înscrisi pe această cruce, vor avea aici la Mănăstirea Sâmbăta drept voievod de ceață cerească, pe martirul:

Brâncoveanu Constantin
Boier vechi și domn creștin.

Îngăduiți-mi, cu acest prilej, să vă spun și câteva lucruri despre Mănăstirea de azi, de aici de la Sâmbăta.

Încă din anii crei de dinainte de revoluția din decembrie 1989, în 1985 am început rezidirea Mănăstirii. Sub pretextul că facem o sală de expunere de obiecte de patrimoniu, am proiectat și am zidit o biserică nouă, pe lângă cea mică voievodală. I-am mascat altarul cu un perete de o cărămidă, și tot așa am mascat și cfasul. Îndată după revoluție am dat jos peretele, și a apărut altarul. Acum am început și pictura ei. I-am dat drept hram pe „Sfinții martiri Brâncoveni”.

De acum încolo, pe lângă amintirea Brâncovenilor, crucea aceasta de lângă altarul Brâncovenilor ne va aminti și de acești martiri ai neamului românesc, care au pățit moarte sinică, nedreaptă, eroică, în această parte de Țară, mai ales în munți, dar și în închisori, sub zodia nefastă a acelei puteri nelegiuite, comunismul, care, ca și turcii odinioară, ne-a hăituit credința în Dumnezeu și iubirea de neam.

O ideologie lipsită de orice temelie logică, absurdă din toate punctele de vedere, s-a instalat peste noi vreme de aproape o jumătate de veac, trimțând în închisori, în minele de cărbuni și de metale, în Delta Dunării și la vestitul Canal, floarea tinerimii române, preoți și teologi, elevi și studenți, intelectuali de mare valoare, universitari și savanți și, în aceeași măsură, țărani iubitori de glie, moștenitori de pământ din neam în neam, nu puțin având în lăzile din casa mare lăisoave domnești, ca mărurie că înaintașii lor fuseseră dăruți de domnitori cu pămant, pentru vitejia lor în războaiele de apărare a gliei strămoșești.

Nimic n-a mai contat sub vifonița comunistă. Orice criteriu de valoare a fost negat, anulat, disprețuit. Toate drepturile au fost desființate, populația a fost timorată, amenințată, răstignită și, împotriva voinței ei, a fost transformată în turmă fără glas! Acesta a fost regimul de dictatură comunistă.

Îndrăzneții care s-au opus, au plătit cu viața, sau cu ani grei de temniță. Pentru cea mai mică îndrăzneală s-a plătit preț mare. De aceea nici o îndrăzneală n-a fost mică. De aceea s-a instalat în toți frica, teroarea. Înjosirea ființei omenești n-a cunoscut limite și îndurare.

De aceea, pe bună dreptate, s-a spus în 1989, și după aceea că, cei ce au luptat și cei care au murit, nu numai în 1989, ci în toată perioada comunistă, au luptat și au murit pentru libertatea și apărarea demnității românești!

Cât timp vom mai trăi noi, prietenii și urmașii celor înscrisi pe această cruce, vă propun să venim odată pe an aici, în mod special, pentru a ne reaffirma comuniunea cu ei, ca să luăm de la ei și de la Sfântul voievod martir Constantin Brâncoveanu, putere de credință în Dumnezeu și în destinul neamului nostru, credință în libertate și în veșnicia lui. Putere și curaj până la jertfă. Așa cum le-au avut ei.

Pe fiecare, după numele lui, Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească întru Împărăția Sa cea cerească, iar pe noi să ne miluiască, acum și pururea ei în vecii vecilor, amin.

Întru fericită adormire veșnică odihniți dă Doamne sufletelor adormiților robilor tăi, eroi și martiri căzuți în lupta împotriva comunismului ateu, pentru libertatea neamului nostru românesc.

Și le fă lor veșnică pomenire.

ANUNȚ

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu, Secția culturală, adresează onoraților abonați, ca și altor eventuali doritori de a se abona, pe anul 1996, la publicația „Telegraful Român”, înștiințarea că începând cu luna noiembrie 1995 se reînnoiesc abonamentele. Costul unui abonament pe un an este de 7 000 lei.

Expedierea banilor se va face obligatoriu prin mandat poștal pe adresa:

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35, Cont nr. 45.10.4.09.2 la B.C. Sibiu.

Pentru cititorii de peste hotare abonamentul anual este de 25 dolari S.U.A., care vor fi vărsați în cont nr. 47.21.016.680, la B.C. Sibiu.

Vă mulțumim!

Dintre condeierii care au onorat, prin scrisul lor, foaia șaguniană, în anul ce tocmai se încheie

1. P. F. Teoctist, Patriarhul României („T. R.” nr. 25—28).
2. I. P. S. Antonie, Mitropolitul Transilvaniei („T. R.” nr. 9 - 10; 11 - 12; 13 - 14; 15 - 18; 19 - 20; 21 - 24; 25 - 28; 29 - 32; 33 - 36; 37 - 40; 41 - 44; 45 - 46; 47 - 48).
3. I. P. S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei („T. R.” nr. 41 - 44).
4. P. S. Emilian Bîrdăș, Episcopul Caransebeșului („T. R.” nr. 1 - 2).
5. P. S. Ioan Selejan, Episcopul Covasnei și Harghitei („T. R.” nr. 25 - 28).
6. Pr. prof. univ. dr. Nicolae Neaga („T. R.” nr. 5 - 6; 7 - 8; 37 - 40; 41 - 44).
7. Pr. prof. univ. dr. Petru Rezuș („T. R.” nr. 1 - 2; 3 - 4).
8. Acad. prof. univ. dr. doc. Constantin Bălăceanu Stolnici („T. R.” nr. 45 - 46).
9. Pr. prof. univ. dr. Ion Bria - (Geneva) („T. R.” nr. 37 - 40; 41 - 44).
9. Pr. prof. univ. dr. Mircea Păcurariu („T. R.” nr. 5 - 6; 7 - 8; 21 - 24).
10. Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu („T. R.” nr. 1 - 2; 3 - 4; 5 - 6; 11 - 12; 13 - 14; 15 - 18; 19 - 20; 21 - 24; 29 - 32).
11. Pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan („T. R.” nr. 1 - 2; 5 - 6; 15 - 18; 21 - 24; 25 - 28; 37 - 40; 41 - 44; 45 - 46; 47 - 48).
12. Arhid. prof. univ. dr. Ioan Floca („T. R.” nr. 19 - 20).
13. Pr. prof. univ. dr. Ilie Moldovan („T. R.” nr. 5 - 6).
14. Pr. prof. univ. dr. Aurel Jivi („T. R.” nr. 9 - 10; 19 - 20).
15. Pr. prof. univ. dr. Liviu Streza („T. R.” nr. 5 - 6).
16. Pr. prof. univ. dr. Gheorghe Lițiu („T. R.” nr. 1 - 2; 13 - 14; 15 - 18; 25 - 28; 41 - 44).
17. Prof. univ. dr. Vasile Marcu („T. R.” nr. 1 - 2; 9 - 10).
18. Conf. univ. dr. Petre Pușcașu („T. R.” nr. 9 - 10; 33 - 36).
19. Conf. univ. dr. Elena Macavei („T. R.” nr. 29 - 32).
20. Protos. lect. univ. dr. Daniil Stoescu („T. R.” nr. 19 - 20; 21 - 24; 29 - 32).
21. Pr. lector univ. dr. Vasile Stanciu („T. R.” nr. 45 - 46).
22. Pr. lector univ. dr. Irimie Marga („T. R.” nr. 1 - 2; 21 - 24).
23. Pr. prof. drd. Sorin Cosma („T. R.” nr. 3 - 4; 5 - 6; 7 - 8; 9 - 10; 11 - 12; 13 - 14; 15 - 18; 19 - 20; 21 - 24; 29 - 32; 47 - 48).
24. Pr. prof. Nicolae Petrescu („T. R.” nr. 15 - 18; 21 - 24).
25. Pr. prof. Petru Dumitrescu („T. R.” nr. 1 - 2; 29 - 32; 33 - 36; 37 - 40; 45 - 46; 47 - 48).
26. Arhid. drd. Visarion Băltat („T. R.” nr. 1 - 2; 3 - 4; 5 - 6; 7 - 8; 13 - 14; 19 - 20; 29 - 32; 33 - 36; 37 - 40).
27. Prof. Vasile Oltean („T. R.” nr. 41 - 44; 45 - 46; 47 - 48).
28. Pr. dr. Ioan Dură (Bruxelles), („T. R.” nr. 3 - 4; 5 - 6; 11 - 12).
29. Pr. dr. Theodor Damian (New York), („T. R.” nr. 5 - 6; 15 - 18; 21 - 24; 41 - 44).
30. Diac. Eugen Moraru (Atena), („T. R.” nr. 5 - 6; 29 - 32).
31. Prot. Nichifor Todor („T. R.” nr. 1 - 2; 3 - 4; 7 - 8; 9 - 10; 11 - 12; 13 - 14; 15 - 18; 21 - 24; 29 - 32; 33 - 36; 37 - 40).
32. Prot. Ieremia B. Ghita („T. R.” nr. 1 - 2; 3 - 4; 5 - 6; 7 - 8; 9 - 10; 15 - 18; 21 - 24).
33. Arhim. Teofil Părăian („T. R.” nr. 9 - 10; 13 - 14; 15 - 18).
34. Ierod. Teofilact Ciobacă („T. R.” nr. 1 - 2; 7 - 8; 9 - 10; 11 - 12; 25 - 28; 33 - 36; 37 - 40).
35. Pr. Nicolae Stoia („T. R.” nr. 1 - 2; 3 - 4; 7 - 8; 11 - 12; 13 - 14; 21 - 24; 37 - 40).
36. Pr. Ioan Bărdăș („T. R.” nr. 3 - 4; 7 - 8; 11 - 12; 21 - 24; 29 - 32; 33 - 36).
37. Pr. Nicolae Grebenea („T. R.” nr. 21 - 24; 37 - 40).
38. Pr. I. Ionescu („T. R.” nr. 1 - 2; 29 - 32; 33 - 36).
39. Ierod. Iuvenalie Ionașcu (Roma), („T. R.” nr. 7 - 8; 9 - 10; 19 - 20; 29 - 32; 33 - 36; 37 - 40).
40. Nicolae Dădărlat („T. R.” nr. 7 - 8; 37 - 40).
41. Popa Savu („T. R.” nr. 29 - 32; 45 - 46).
42. Paul Bruszanowski („T. R.” nr. 15 - 18; 33 - 36).

Tuturor celor menționați mai sus, ca și altor colaboratori, cu o prezență mai sporadică, tuturor abonaților noștri, din țară și străinătate, le adresăm urarea de „Sărbători fericite!”, multă sănătate și împlinirea tuturor năzuințelor de mai bine în Noul An!

Așteptăm ca și în anul ce vine să primim materiale interesante, de actualitate, spre a putea răspunde dorinței cititorilor noștri de a se forma duhovnicește și a se întări în credință și viața creștină.

REDAȚIA

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Semnalăm... Semnalăm...

■ CRONOS POESIS este titlul ales de Virgil Nistru Țigănuș în fruntea unui volum de studii literare subintitulat: „Hermeneutică și valoare poetică în literatura română a secolului al XIX-lea”, (ed. Alma-Galați, 1995, 254 p.). Studiile cuprind analize asupra poeziei de la Iancu Văcărescu până la George Coșbuc, trecând prin Ioan Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu și Alexandru Macedonski. Paginile lui Virgil Nistru Țigănuș sunt extrem de informativ — poate că sunț chiar prea tributare informației — și sunt, după știința noastră, cam primele adunate într-o carte unitară, după revoluția din 1989.

Era nevoie de revenirea la critica literară, acum când criticii s-au făcut, aproape toți, ziaristi sau președinți de partide!

■ P. C. Protos. Olivian Bindiu, starețul Mănăstirii „Izvorul Miron”, Românești, jud. Timiș, ne-a trimis o nouă carte — a căta? — rod al ofensivei publicistice cu care ne-a obișnuit în ultimii cinci ani. Peste 30 de titluri! Deși cartea aceasta, cu titlul: SFANTA SCRIPTURA POVESTITĂ (1995) a apărut în condiții grafice excelente (hărțile bune, tipar frumos) e păcat că, probabil din grabă, au rămas neobservate și necorectate cam multe greșeli de tipar și nu numai de tipar. Cam câteva sute. Îi stăm autorului la dispoziție pentru o discuție pe text. Ideea a fost bună. Desigur cartea e destinată copiilor — se spune în Cuvântul înainte — dar nu numai lor. Realizarea ideii însă, din multe puncte de vedere, cere o reconsiderare urgentă.

■ „Șobolanii în Italia” (ed. Emin, București, 1995, 219 p.), e un roman scris de Grid Modarcea, scriitor și realizator de documentare cinematografice valoroase. Autorul e la a 16-a carte. Știe să scrie și îmbie la lectură. E o reușită demitizare a fericirii unei anumite categorii de emigranți. Pe ultima copertă, cartea e comparată cu filmul „Goana după aur”. E o comparație potrivită. Și ce titlu: „Șobolanii în Italia”!
Curat șobolani!

■ În revista „Cistercian Studies” vol. 30/3, 1995, editată de „Abbey of Our Lady of the Holy Trinity” din Huntsville, Utah, U.S.A., o publicație a „contemplativilor” din lumea monahală catolică, Franz Posset publică studiul: „CHRISTI DULCEDO: The Sweetness of Christ in Western Spirituality”. Este bineînțeles o metaforă menită să exprime o experiență religioasă, și anume experiența comuniunii cu Hristos care e sesizat, trăit ca „dulceață”, deci transformat din concept într-o realitate percepută de simțurile omului înduhovnicit.

Astfel de „trăiri” sunt caracteristice mai ales spiritualității catolice, dar ele nu lipsesc nici din textele răsăritene, în acatiste sau în textele Triodului și ale Pentecostarului. Poate că în spiritualitatea apuseană, catolică, aceste percepții sunt mai pregnante, mai frecvente, de aceea de obicei definesc mai ales această spiritualitate. La noi, la ortodocși, efuziunile de acest gen sunt mai temperate, așa zice mai spiritualizate. Un Serafim de Sarov se „încălzea” (vezi experiența cu Motovilov) sau chiar „ardea” pe alții la simpla atingere, dar aceasta se descoperea cu discreție și era departe de a fi o căldură fizică. Era mai degrabă una duhovnicească, chiar dacă Motovilov a perceput-o fizic, din afară. Înăluntru sfântului ea era spirituală. De aceea în spiritualitatea răsăriteană și „dulceața” e dincolo de a fi fizică. E mai mult sau exclusiv metaforică.

Nu știu dacă în domeniul spiritualității diferențele de percepție ale realităților de dincolo, ar trebui să fie neapărat constituite în diferențe de principii, datorită deosebirilor confesionale. Cred că mai degrabă nu. Sunt diferențe temperamentale și de educație spirituală. Dulcis în spiritualitatea occidentală e egal adesea cu suavis. Dar și în Orient Părinții cei mari erau de o suavitate, de o bu-nățate, de o înțelegere copleșitoare față de tot ce îi înconjură.

Să mai marcăm și puncte de contact! Ori, acestea sunt mult mai multe și posibile în spiritualitatea caldă, dincolo de rigiditatea dogmatică și de straturile istorice care au dus la tot mai adâncă despărțire. În întreprinderea demersurilor ecumenice e previzibil o cale mai sigură și mai ușoară prin spiritualitate.

Cred că doi sfinți din cele două confesiuni s-ar înțelege mai ușor decât doi teologi specialiști!

■ CĂSĂTORIA ȘI VIAȚA MISTICĂ (ed. Lumina, Buc., 1995, 190 p.), e o carte foarte bună asupra temei scrisă de preotul Tiberiu Gh. Dârlea. Cartea se sprijină pe Sfinții Părinți, pe Filocalie, pe mari teologi moderni, români și străini. Tema a fost în general ocolită până acum la noi, ca temă în sine. De aceea tratarea ei de către părintele Tiberiu Dârlea este mai mult decât binevenită. Despre orientarea duhovnicească a înșilor avem texte bogate; despre orientarea cuplurilor spre un țel comun, avem mai puține. Aceasta și pentru că autorii de tratate erau în general monahi. Dar lumea e o alcătuire de cupluri, mai mult decât monahi. O spiritualitate a cuplurilor e mai mult decât binevenită.

■ Am putut vedea o revistă creștină bună: „Datini”, nr. 1—2, 1995. Teme, conținut, ilustrații, condiții grafice, totul e la mare înălțime. O recomandăm călduros.

ANTONIE P.